

## V bližini doma

### CIKOVT (*Turdus philomelos*)

Cikovt je pogost prebivalec slovenskih gozdov, živi pa tudi v parkih in v mozaični kulturni krajini, bogati z drevesi. Ljudsko ime devetovižnik si je prislužil zaradi svoje značilne pesmi. Ta je sestavljena iz različnih krajsih napevov, ki jih izmenjuje ponavlja, vsakega dva do štirikrat. Večinoma poje z vrha drevesa, njegova pesem pa je glasna in se razlega daleč naokoli. Ravno tako ga bomo lahko opazovali tudi med iskanjem hrane na tleh. Po obarvanosti in obliki telesa mu je zelo podoben carar (*T. viscivorus*), vendar ju je mogoče preprosto razlikovati po velikosti, carar je večji od kosa (*T. merula*), cikovt pa manjši. Zelo rad se prehranjuje s polži, in če bomo naleteli na kupček strtih polžjih hišic, bomo vedeli, da smo v cikovtovi »jedilnici«.

besedilo: **Jernej Figelj**, foto: **Bojan Bratož**

### MODRI PLOŠČEC (*Libellula depressa*)

Široko sploščeni zadek modrega ploščca je med kačjimi pastirji nezamenljiv in mu je prislužil tako latinsko vrstno kot slovensko rodovno ime. Tudi veliki, temno rjavi madeži na bazi kril so v pomoč pri zanesljivi določitvi vrste. Zadek obeh spolov je po preobrazbi sprva rumenkastorjavo obarvan, a takšne barvne tone ohranijo vse življenje le samičke (na sliki). Zadek samčkov namreč že po nekaj dneh prekrije značilen sinje modri voskasti poprh. Modri ploščec je v Sloveniji zelo pogost in ni ogrožen. Med začetkom maja in koncem julija ga lahko opazujemo ob dobro osončenih mlakah, ribnikih ali kanalih, tudi sveže izkopano vrtno mlako, gramozno jamo ali celo nekoliko globljo lužo hitro obišeče. Je zelo dober letalec, vendar ob vodi pogosto počiva na izpostavljeni »preži«, kamor se rad vrača.

besedilo in foto: **Matjaž Bedjanič**

## Na terenu

### ZELENA KRASTAČA (*Bufo viridis*)

Ali odmeva r-r-r-r-r-r-r-r-r-r v toplih spomladanskih nočeh v vaši bližini? To je oglašanje zelene krastače. Razširjena je po vsej državi, vendar redka. Njeno oglašanje z glasnim in značilnim dolgim naraščajočim napevom neuko uho lahko zamenja z oglašanjem bramorja (*Gryllotalpa gryllotalpa*) ali pa celo s podhujko (*Caprimulgus europaeus*). Svatovski napev samčkov se iz mrestišč v toplih spomladanskih nočeh razlega po skoraj vsakem dežju tja do konca junija. V Sloveniji vrsto pričakujemo tudi na višjih nadmorskih višinah, v alpskih dolinah in na Krasu ter v južni Sloveniji, vendar do sedaj od tam še ni zbranih podatkov. Če ste med potepanjem po naravi opazili to skrivnostno žival ali jo celo fotografirali, nam to prosim sporočite na [www.bioportal.si](http://www.bioportal.si). Vsak podatek o njih je pomemben prispevek k poznavanju razširjenosti vrste v Sloveniji.

besedilo: **Katja Pobljšaj**, foto: **Aleksandra Lešnik**





# Za terenske sladokusce

## KRATKOPRSTI ŠKRJANČEK

(*Calandrella brachydactyla*)

Kratkoprsti škrjanček je naša najmanjša in najsvetlejša vrsta škrjanca. Je selivka, ki se v Sredozemlje vrne v marcu. V Sloveniji velja za redko ptico, za katero imamo vsega skupaj zbranih nekaj čez deset podatkov. Verjetnost opazovanja vrste, ki se pri nas pojavlja predvsem spomladi, je majhna, pa vendar bi svetoval pozornost proti koncu aprila, ko imamo zbranih največ opazovanj. Najlaže jih boste opazili na suhih površinah z malo ali nič rastlinja, kot so kolovozi med polji ali pa nasutja, smetišča ali prodišča. Z malo sreče boste njegovo pesem zasledili kje v Vipavski dolini, kjer nas posamezna opazovanja navdajajo tudi z možnostjo gnezdenja.

besedilo in foto: **Dejan Bordjan**



## ŽANJEVEC (*Polygala chamaebuxus*)

Žanjevec je edini vednozeleni polgrmiček med sicer zelnatimi sorodniki v rodu grebenuš. Usnjati listi so premenjalni, opojno dišeči cvetovi pa so lahko v več barvnih kombinacijah, barva jadra je bela ali vijoličasta, krilo in ladjica pa sta rumeni, rdeči ali oranžno rjavkasti. Na zelo prisojnih legah zacveti zgodaj spomladi, večinoma pa cveti od aprila do junija. Domuje na suhih, pustih, karbonatnih tleh, rad se druží s spomladansko reso in šmarno travo, ne le na rastiščih, marsikje tudi v cvetnodedeljskih butaricah. V Sloveniji je žanjevec pogost, le na Primorskem in v Prekmurju ga ni. Ramšela, zajčki in petelinčki, zajček, ješprenjček – to je le nekaj ljudskih imen zanj. Poznaš kakšno tudi ti?

besedilo: **Metka Škornik**, foto: **Marjan Šenica**



## SIVI MUHAR (*Muscicapa striata*)

Konec aprila k nam priletijo sivi muharji, ki so zimo preživelí v topli Afriki. Ptico imamo priložnost videti, ko sedi na koncih vej, na žici, na robu strehe, skratka povsod. Včasih ga vidimo tudi na tleh ali v zraku, ko lovi žuželke. Po lovu se rad vrne na isto mesto in takrat se tudi oglašá z značilnim čk, čk, čk ... Tudi prepoznati ga ni težko, saj je v celoti sive barve, le peresa na grlu in prsih so temno črtasta. Je najbolj »univerzalen« ptič, kar se tiče gnezdenja, saj ima lahko gnezdo na drevesu, v grmu, na skalah ali hišah, v čevljih, cvetličnih lončkih, v različnih škatlah, umetnih gnezdilnicah, ptičjih krmilnicah ali celo v gnezdih drugih vrst ptic.

besedilo in foto: **Dare Šere**

